

๑

ครอบครัวของจ้อย

เช้าตรู่วันใหม่ แสงเงินแสงทองไม่ทันฉาบทาเส้นขอบฟ้า แม่
ร้องปลุกเด็กชายสองคนให้เด็ดใบพลูกำลังงามไปขาย จ้อยตื่นตาลาย
ความงัวเงีย ขณะจืด^๑ตื่นเต้นจนโดดผละจากที่นอนไปยังแม่แทบจะทันใด
“ผมจะได้เงินไว้ใช้วันว่าง^๒ไซ้ไหมแม่” จ้อยพูด ช่างนี้ใครๆ ก็นึกถึง
วันสงกรานต์

“เออ ขายเป็นได้ก่อนเอะเอ็ง” แม่ว่า

จ้อยเดินมาสมทบแม่กับจืดที่ค้ำพลู^๓ข้างบ้าน แม่สอนวิธีทำกำพลู
ให้ลูกๆ คว้าใบใหญ่สุดวางไว้เป็นฐาน ก่อนนำใบขนาดรองลงมาซ้อนทับ
ให้เรียงเหลื่อมกันจนครบสิบใบ แล้วพับเข้าหากันเรียกว่า หนึ่งเบะ ได้
สี่เบะแล้วมัดรวมกันด้วยต้นหญ้าคาเรียกว่า หนึ่งกำ

^๑ วันว่าง หมายถึง วันสงกรานต์ (ภาษาถิ่นภาคใต้)

^๒ ค้าง หมายถึง ไม่หลักสำหรับให้ไม้เถาขึ้นเกาะ เช่น ค้างพลู ค้างถั่ว

แม่ทำดูปุบปับฉับไว ครั้นเด็กชายทั้งสองทำบ้างก็พบว่าไม่^{ง่าย} เช่นนั้น

“ของไอ้จ้อยกำสวยดี ของไอ้จื๊⁺ซี⁺เหร่” แม่พูด จ้อยยิ้ม ซ้ำเลื่องไป ดูกำพลของจื๊

“แต่ผมได้กำเยอะกว่าเนอะแม่” จื๊พูด “คอยแลกกันเถอะว่าใครจะขายได้มากกว่ากัน”

เมื่อแล้วเสร็จ สามคนแม่ลูกเดินออกจากบ้านป่าไปตามทางเล็กๆ ข้ามลำธารผ่านป่าเบญจพรรณ พักใหญ่ก็ถึงชุมชนหน้าโรงเรียน แม่ชี้ทิศทางบ้านเรือนผู้คนให้ลูกชายทั้งสองเดินเร่ขายใบพลู ส่วนแม่นั้นโดยสารรถเดินทางต่อไปยังตลาดในอำเภอ

เด็กชายทั้งคู่ทุนตลาดใบพลูเดินตามกันไป จื๊ตัวโตกว่านำหน้าด้วยอารมณ์ลิงโลด ขณะจ้อยรู้สึกหนัก มิใช่ด้วยตัวสินค้า...แต่ด้วยความกระดาก

แม่กลับจากตลาดในอำเภอมาถึงบ้านตอนโพล้เพล้ เห็นหน้าจ้อยก็ถามว่า

“เมื่อเช้าขายใบพลูได้บ้างไหม”

ไม่ทันจ้อยจะตอบจื๊ก็ส่งเสียงลั่นมาจากหลังบ้าน

“ผมขายได้หมดเลยแม่ แป๊บเดียวเกลี้ยง” จื๊พูด “ส่วนพี่จ้อย ถ้าผมไม่ช่วยก็ขายไม่ได้สักกำ”

“อ้าว! กำซีเหร่ขายดี กำสวยกลับขายไม่ออก” แม่สงสัย “ไหนเล่าซิ ขายกันแบบไหน”

“ผมก็เดินไปร้องไปอย่างแม่สอน...น้ำครับ ป้าครับ มีพลูใบสวยๆ กำงามๆ มาขายถึงหน้าบ้าน ช่วยซื้อเป็นทุนการศึกษาเด็กๆ หน่อยครับ”

แม่ยิ้มพอใจร้องว่า “เออ ดี” ขณะจ้อยเริ่มก้มหน้าจูด ส่วนจื๊ยังรายงานแม่ต่อไปด้วยเสียงดังฟังชัด

“พี่จ้อยมัวแต่อา้ย พู้นถาดไปเวียนหน้าบ้านเขาจนหมาเห่าแล้ว
เห่าอีกก็ไม่พูด เขาถามว่าขายอะไรก็ไม่หาญแหล่ง^๑สักคำ”

“ก็ยังขายได้บ้างละนะ” จ้อยโต้จื๊ว^๒ที่ว่าเขาไม่กล้าพูด

แม่หันมาพูดกับจ้อย “จะอา้ยอะไรกับการทำมาหากิน เป็นพ่อค้า
แม่ค้ามันต้องส่งเสียงร้องเรียกลูกค้าสิ ไม่เช่นนั้นจะขายได้อย่างไร”

จ้อยถอนใจเพราะเขารู้ถึงสิ่งที่แม่บอกพอๆ กับจื๊ว แต่ความฉะฉาน
มั่นใจเขาไม่มีเลย หลายคนซื้อไปพลูจากจื๊วไปแล้ว แต่เมื่อเห็นจ้อยพูน
ถาดมาอีกก็พากันพูดว่า

‘ดูสิ คนพี่ขายหมดแล้วเหลือแต่คนน้องยังเต็มถาดอยู่เลย ถ้าไม่
ช่วยซื้อส่งสั้ยต้องร้องไห้แน่ๆ’

ตอนนั้นจ้อยเกือบจะร้องไห้จริงๆ ไปพลูก็ขายไม่ได้ แกมใครๆ ก็
คิดว่าเขาเป็นน้องของจื๊ว ทั้งที่ความจริงเป็นตรงกันข้าม ยังดีจื๊วไม่
สาธยายให้แม่ฟังถึงเรื่องนี้

แต่จ้อยคิดผิด จื๊วหันไปทางแม่ เริ่มพูดอีกครั้ง

“คนเขาซื้อเพราะเห็นดู^๓สงสารพี่จ้อยหรอก”

อากาศเดือนเมษายนร้อนอ้าวตั้งแต่ยามสาย ท้องฟ้าสว่างไสว
แต่ทิวไม้ใบหญ้าแน่นิ่งไม่ขยับ นานที่สายลมจะหอบความเย็นรินมาให้
ทีนใจ

จ้อยกินข้าวไม่ทันจะเสร็จดีก็เดินย่องออกจากบ้าน

“รู้ณะ^๔ว่าจะไปไหน” จื๊วรู้ทันพี่ชาย

“จื๊วก็ไปด้วยกัน” จ้อยพูดค่อยๆ

^๑ แหล่ง หมายถึง พุด (ภาษาถิ่นภาคใต้)

^๒ เห็นดู หมายถึง สงสาร (ภาษาถิ่นภาคใต้)

เด็กๆ มักถูกเรียกหาเพื่อใช้งานที่บ้าน แต่พวกเขาต้องการการเล่นสนุกๆ ทุกวันเช่นกัน

สองคนพี่น้องเดินออกจากบ้านมายังห้วยต้นหว้า ที่นี่เป็นแอ่งน้ำใหญ่ของลำธารที่ไหลมาจากภูเขา ตอนบนมีโขดหินโตใหญ่เรียงรายเป็นแผ่นกว้าง โอบผืนน้ำใสเย็นฉ่ำเอาไว้ สำหรับชาวบ้านตักเอาไปดื่มกิน ทั้งเป็นที่อาบน้ำของผู้ใหญ่ ตอนล่างเป็นบริเวณกว้างและลึกกว่า สองข้างตลิ่งสูงเป็นกอไม้ที่แทงรากลงไปได้น้ำ

นี่คือสวนน้ำสวรรค์สำหรับเด็กๆ ชาวบ้านป่า

เด็กผู้หญิงชอบเล่นตีโป่งลอยไปลอยมาทำท่าสง่างาม แต่ก่อนจ้อยเคยนั่งไถ่ของพ่อหรือผ้าถุงปาเตะของแม่มาลองทำดูบ้าง แต่ได้แค่ลูกโป่งแพบเล็กอยู่ได้ไม่นานก็จม เด็กผู้ชายส่วนใหญ่ชอบกระโดดน้ำจากสะพานลำไผ่คู่ที่ทอดข้ามไปยังบ้านผู้ใหญ่บ้านมากกว่า ทำท่ายกกันด้วยท่ากระโดดแฉ่งๆ บางคนใจกล้าก็ไต่ขึ้นไปกระโดดจากกิ่งต้นหว้าสูงใหญ่ ซึ่งเป็นที่มาของชื่อห้วย ปีก่อนจ้อยกับจิวทำได้เพียงกระโดดจากตลิ่ง ปีนี้น้ำจืดแรงหน้าพี่ชาย เขาขยับขึ้นไปกระโดดจากสะพานได้แล้ว จ้อยได้แต่ทำตามปริบๆ เขากลับเป็นอย่างหลายคนที่พลาดพลั้งกระโดดลงไปแล้วโดนคมหินบาดหรือรากไม้แทงเอา แม้จะได้เลือดได้แผลและถูกพ่อแม่ห้ามปรามอยู่บ่อยครั้ง แต่ดูเหมือนเด็กๆ จะไม่มีใครเข็ดหลาบ

เมื่อเด็กๆ มารวมกันมากพอ เล่นน้ำจนชุ่ม การละเล่นซึ่งทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงเล่นร่วมกันได้ที่เรียกว่า ‘อีเก’ ก็เริ่มขึ้น จิวเป็นอีเกก่อน เขาลอยคอกกลางแอ่งน้ำ เพื่อนๆ เรียงรายอยู่โดยรอบ อีเกจะดำน้ำไปหาและพยายามเอามือไปแตะใครสักคน ใครจวนตัวก็ต้องรีบดำน้ำหลบหนีไปให้พ้นหรือซ่อนตัวใต้น้ำให้เงียบเชียบที่สุด ใครพลาดถูกอีเกแตะต้องเป็นอีเกคนต่อไป ผลัดเวียนหมุนกันเป็นที่สนุกครึกครื้น ใช้ความสามารถรอบด้าน ยามเป็นอีเกก็ได้ลุ้นในการไล่ล่า ยามถูกอีเกรุกไล่ก็ได้

ล่อหลอก เด็กตัวเล็กอย่างจ้อยจะคล่องแคล่วและไม่เสียเปรียบเช่นเกมอื่นๆ

จ้อยโปรดปรานเกมอีกเกมมาก ไม่ยอมเลิกง่ายๆ เขามักเล่นเพลินจนลืมทุกสิ่งทุกอย่าง เช่นเดียวกับวันนี้ที่จ้อยเตือนให้กลับบ้านได้แล้วมาหลายครั้งแต่จ้อยไม่นำพา จนกระทั่ง...

“เล่นอะไรกันนักกันหนา หน้าที่ได้รับผิตชอบทำเสร็จแล้วรึยัง” เสียงเล็กแหลมของผู้หญิงดังมาจากเชิงสะพาน

เด็กชายสองคนมองหน้ากันเล็กน้อย ตาสีตาลเหลือกป็นขึ้นตลิ่ง จ้อยทำหน้าตัดพ้อพี่ชายทำนองว่า ‘ผมบอกพี่แล้ว พี่ก็ไม่เชื่อ’

“ไป! กลับบ้านไป” เสียงเสียดแทงแก้วหูดังขึ้นอีกครั้ง แม่ไม่เงยหน้าขึ้นมามองทั้งสองก็รู้ดีว่าเป็นใคร

“ไอ้จ้อยนี่จบ ป.๖ แล้วแทนที่จะเป็นแบบอย่าง กลับชวนน้องมาเถลไถลไม่รู้จักช่วยงานที่บ้าน”

“มาเล่นน้ำหน่อยตัวเอง” จ้อยพูด

“เออ ให้มันได้ยังงี้สิ หน่อยเดียวของพ่อเจ้าประคุณนี่ตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงเลยนะ ไม่ได้ช่วยหุงข้าวหุงปลาแล้วแม่ยังต้องให้พี่มาตามไปกินข้าวอีกต่างหาก ไปเล่นอีกเด้อสิ พี่จะไปบอกแม่ว่าน้องไม่หิว ไม่กิน เอาจันใหม่”

จ้อยเกือบจะเอาตามคำประชด แต่น้องชายจึงพูดขึ้นก่อน

“หิวครับ กินครับ พี่จวง”

จวงเคยอยู่กับตายายแถบชานเมืองนครศรีธรรมราชมาตั้งแต่เด็ก เมื่อเริ่มเรียนชั้นมัธยมเธอมีปัญหาจนไม่สามารถเรียนต่อได้ แม่จึงให้มาอยู่ด้วยกันกับพี่น้องเมื่อสองปีก่อน ปีนี้เธออายุย่างเข้า ๑๖ ปี เธอมักรู้สึกสับสนวุ่นวายใจ ไม่ชอบการงานในเรื่องสวณไร่นา ไม่อยากได้ชื่อ

เป็นสาวชาวบ้านป้าอย่างแม่โถม่น้าว เธอคิดถึงใจดีของตายาย
อยากกลับไปอยู่กับตายายเหมือนเดิม แต่แม่ว่าเธอใจแตกเสียแล้ว แถม
อยู่ที่นั่นก็ไม่มีอะไรให้เธอทำ กลัวจะเสียคน

จ้อยกับจิวเคยดีใจตอนจวงมาอยู่ใหม่ วาดภาพพี่สาวเป็นนางฟ้า
ใจดี เป็นแม่ครัวหิ้วบา ไม่ซ้ำจ้อยก็ได้ข้อสรุปว่าจวงเป็นแม่มดอารมณ์
ฉุนเฉียว แม้เขาจะไม่กล้าพูดออกมาเช่นนั้นก็ตาม ส่วนจิวก็บ่นพึมพำ
บ่อยๆ ว่า นับแต่แม่ให้จวงฝึกหุงข้าวหุงปลา ทุกคนก็ต้องทนกินข้าวดิบ
บ้างแฉะบ้าง แกงเผ็ดแกงจืดก็หารสชาติไม่ได้อีกเลย กระนั้นก็ตาม น่า
แปลกที่จิวยังกินได้จุ ไตวันโตคินจนอ้วนท้วนกว่าจ้อยเป็นกอง

“แกงส้มปลาเมื่อนี้ไม่ถึงเคย^๕นะลูก” แม่พูดกับจวงระหว่างมือเที่ยง
จวงทำหน้าอเป็นจวก ครึ่งก่อนเธอใส่กะปิตำพริกแกงหนักมือไป
จนเค็มปี คราวนี้กลับกลายเป็นน้อยเกินไปเสียอีก

เธอกวาดสายตามายังน้องทั้งสองคน แต่พวกเขาเหมองไปทางอื่น
อย่างไม่รู้ไม่ชี้

จิวเคยมีบทเรียนมาก่อน ตอนนั้นจวงทำแกงหยวกกล้วยโดยใช้
หยวกกล้วยแทดแทนที่จะเป็นหยวกกล้วยอ่อน มันทั้งจืดทั้งเหนียว แม่
เคี้ยวไปพลางเข้าไปพลาง จิวโพล่งขึ้นมาว่า

“อะไรๆ ก็กินเข้าไปเถอะ นี่กว่าเราเป็นหมูก็แล้วกัน”

ทุกคนพากันหัวเราะ แต่จวงเป็นนางแม่มดที่ผูกใจเจ็บ ดับหลังแม่
คราวนั้นปรากฏว่า จิวถูกจวงกลั่นแกล้งบังคับให้ทำงานจนเช็ดเชียวอยู่
หลายวัน

^๕ เคย หมายถึง ชื่อสัตว์ทะเลคล้ายกุ้งแต่ตัวเล็กมาก เนื้อมีเยื่อ ใช้น้ำเกลือทำกะปิ
และน้ำเคย

^๖ ขน้า หมายถึง กระท่อมชั่วคราวในทุ่งนา

หลังอาหารเที่ยง จีวรรับหน้าที่ล้างถ้วยชามรวมไห ส่วนจ้อยต้องนำข้าวห่อไปส่งให้แก่ จวบ พี่ชายซึ่งปักหลักอยู่ที่ขนาบท้ายสวนยางห่างไปราวสองกิโลเมตร จ้อยรู้สึกแหย่ เขาไม่อยากให้พี่ชายที่เหน็ดเหนื่อยกับงานหนักต้องมากินข้าวกับแกงส้มแสนกร่อย แต่ก็เบาใจเมื่อนึกขึ้นได้ว่า จวบนั้นอารมณ์เย็นไม่เคยบ่นอะไรกับใคร แม้แต่เรื่องใหญ่อย่างเรื่องอาหารการกิน

เด็กชายเดินผ่านทุ่งโล่งของสวนยางปลูกใหม่ ที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นปารค์ริมทุ่งด้วยยางพาราดั้งเดิมลำต้นโตใหญ่และปาละเมาะระหว่างแถวแนวต้นยาง ยางพันธุ์โบราณพวกนั้นถูกโค่นลงแทบทั้งหมด โดยทางการให้กู้ยืมเงินเพื่อปลูกพันธุ์ใหม่ทดแทน ต้องรอให้ยางโตอายุ ๖ - ๗ ปี จึงจะกรี๊ดได้ นั่นเป็นเหตุทำให้แม่ผันตัวมาเป็นแม่ค้า รับซื้อพืชผักกับของป่าเข้าไปขายในเมือง ขากลับก็ซื้อของจากในเมืองมาขายในหมู่บ้าน แม่ไม่ทำงานไร่สวนไปเลยทีเดียว ให้จวบรับภาระกรี๊ดยางเดิมที่เว้นเหลือไว้เล็กน้อยพอเป็นค่าใช้จ่ายในครัว รวมทั้งดูแลสวนยางปลูกใหม่ไม่ให้รกร้างและใส่ปุ๋ยบำรุง

จ้อยมาถึงขนาบแล้วยื่นปืนโตให้จวบ ก่อนเดินเรื่อยไปตามลำห้วยได้ยินเสียงนกร้องจุกจิกก็เงยหน้าขึ้นมองนกสีเหลืองบนกิ่งไม้ จู่ๆ เขานึกถึงพ่อขึ้นมา

แม้ว่าพ่อเป็นนกขมิ้นเหลืองอ่อน ชอบร่อนร่อนเร็วแรงไม่ติดที่ นานที่ปีนจะกลับบ้านมาให้ลูกๆ เห็นหน้าอย่างเดิวก่อน ไม่ก็สับดาหิให้หลังก็จากไปอีก

...แล้วเขาจะเป็นนกขมิ้นเหลืองอ่อนอย่างพ่อไหม เด็กชายอยากรู้

๒

พระจันทร์เหนือบันได

จันทร์เสี้ยวลอยดวงงามกลางคำของฤดูร้อน จ้อยกับจีจชอบ
มานั่งเชิงบันไดก่อนขึ้นไปนอนบนชั้นสอง

สองคนพี่น้องจะแหงนมองดวงจันทร์แล้วพากันปรบมือร้องเพลง
คืนนี้แม่พลอยมาร่วมวงด้วย

พระชนเหลนหวัน ยายทองจันทิมหมากปุกปุก ยายทองสุกนั่งคา
หัวได

ชวนให้เด็กๆ คิดว่าเหตุใดพระจันทร์จึงเป็นเหลนของสวรรค์

“ร้องปรือ” ต่อ จีจลืมนื้อร้อง

จ้อยนำร้องต่อ

เม็ยของใคร เม็ยของน้ำทิด มือเป็นทิด ติดช่อนนมแมว ร้องแกวว
แกวว แมวของป้าสัง

^๗ ปรือ (ผรีอ, พรือ) หมายถึง อย่างไร, อะไร (ภาษาถิ่นภาคใต้)

ตอนนี้จิวจำท่อนต่อไปได้ เขาร้องคลอกกับแม่และจ้อย

ป่าสังเหอไตร^๙ไม่ยิกแมว ให้มาร้องแฉก-บอกร แฉก-บอกร รอกกิน
พรวัวแล้ว ป่าสังเหอ

จ้อยพูดกับแม่ว่า ป่าสังนี้เป็นคนแปลกแท้ ทำไมไม่ได้แมว แล้วยัง
ปล่อยให้กระรอกกินมะพรวัวอีกด้วย ไม่รวมถึงเสียงร้องพิลึกของแมวแกล

แมวากลอนมันพาไปเองแหละ แล้วเตือนให้ลูกทั้งสองไปฉี่เสียก่อน
เข้านอน ความจริงจ้อยไม่เคยมีปัญหาเรื่องนี้สักนิดเดียว จิวต่างหากที่ยัง
คง ‘เยียวใส่ผ้า’ อย่างแมวว่า เป็นปัญหาทำให้เขาขายหน้าแก่ไม่ตก

ถึงพ่อจะไม่ค่อยอยู่บ้าน แต่พ่อก็สร้างบ้านสองชั้นไว้ให้ทุกคนอยู่
สบายไม่ย่ำใครในละแวก ทำจากไม้เนื้อดีทั้งหลัง ชั้นล่างโปร่งโล่ง ปัก
เสาใหญ่ๆ พื้นเป็นดินเหนียว มีแคร่ไม้ขนาดเอี๊ยงไวใช้งานสารพัด ทั้ง
รับแขก นอนเล่น กินข้าวด้วยกัน มีส่วนครัวและยุงข้าวด้านหลัง มีแคร่
เล็กอีกตัวสำหรับแม่ใช้เป็นที่นอน ชั้นสองปูพื้นกระดานไม้หลุมพอ^๙ มี
ห้องนอนเล็กๆ ห้องเดียว จ้อยเคยจุดตะเกียงหน้าม่านประตูห้องเพื่อเชิด
เล่นหนังตะลุงอยู่พักใหญ่ จนกระทั่งเกือบทำไฟไหม้บ้านมาครั้งหนึ่ง แม่
จึงห้ามเล่นอีก จวบจับจองเป็นที่นอนทันทีที่เธอมาอยู่เมื่อสองปีก่อน แต่
นอกห้องยังมีบริเวณกว้างขวาง ยามแขกไปใครมาสามารถนอนได้อีกนับ
สิบ นอกกระเบียงก็ใหญ่โต ยามมีงานใหญ่ที่บ้าน ญาติมิตรจากต่างถิ่นมัก
มานั่งนอนชมจันทร์

แต่สำหรับจิวแล้ว ประโยชน์เดียวของกระเบียงคือเป็นที่ผึ่งแดดของ
เสื้อผ้าหรือผ้าห่มที่เขาฉีรดตอนกลางคืนเท่านั้นเอง

^๙ ไตร หมายถึง ทำไม (ภาษาถิ่นภาคใต้)

^๙ หลุมพอ หมายถึง ซื่อไม้ต้นขนาดใหญ่ ขึ้นตามป่าดิบทางภาคใต้ เนื้อไม้ใช้ในการ
ก่อสร้าง กะลำพอ หรือ ตะลุมพอ ก็เรียก

ที่นอนประจำของเด็กชายทั้งสองอยู่ใกล้หิ้งพระ แม่จะขึ้นมาไหว้พระก่อนนอนทุกคืน บางคืนนอนเล่าเรื่องเล่านิทานให้จ้อยกับจิวฟังจนหลับก่อนลงไปชั้นล่าง คืนนี้แม่อ่านบทกลอนจากหนังสือพระอภัยมณีเล่มเรื่องให้ฟัง จ้อยรู้ว่าหลายบทหลายตอนแม่ท่องได้ไม่ต้องก้มดูตำราเลย

“ตอนนี่พระอภัยเป่าปี่สะกดทัพนางละเวง” แม่บอกก่อนท่องบทเนิบช้า

พระไอยทวครวญเพลงวังเวงจิต

ให้คนคิดถึงถิ่นถวิลหวัง

ว่าจากเรือนเหมือนนกมาจากรัง

อยู่ข้างหลังก็จะแลชะเง้อคอย

จ้อยนึกถึงนกสีเหลืองชายห้วยเมื่อวันก่อน นึกถึงจวบที่นอนประจำหน้าท้ายสวน นึกถึงพ่อที่นานที่ปีหน้าจะกลับมาเยี่ยมบ้าน

เขาอยากรู้ว่าแม่จะนึกอย่างไรเขาไหม

“วันนี้ไปเที่ยวเขาเคี่ยมงามกันริเปล่า”

จวบชวนจ้อยไปยังหมู่บ้านบนเนินเขาที่มองเห็นลิบๆ เป็นสี่เหลี่ยมครามจากหน้าโรงเรียน

“ไปทำไหร” จ้อยไม่เคยขึ้นไปที่นั้น แต่รู้ว่าพี่ไม่ได้หมายถึงไปท่องเที่ยวจริงๆ

“เขามานาวานให้ไปช่วยงานเผาปรนไธบนโน้น เรงให้แล้วเสร็จก่อนถึงงานบุญวันว่าง มะรีนนี้แล้วไซ้ไหม” พี่ชายตอบ

นาวานคือการไหว้วานหรือขอแรง จ้อยได้ยินมาว่า ช่วงวันว่างหรือสงกรานต์ทุกคนจะต้องทำตัวให้ว่าง งดเว้นกิจกรรมทำงานทุกอย่าง ไม่

ทำอะไรทำสวน ไม่กรีดยาง เว้นการฆ่าสัตว์ บางคนเน้นกระทั่งการหาผัก ปลา นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามบางข้อ เช่น ห้ามตัดเล็บตัดผม ห้ามตัดราน ต้นไม้กิ่งไม้ ห้ามลงโทษเขียนตีลูกหลาน ห้ามเด็กๆ สนขึ้นต้นไม้ ห้ามกล่าวคำหยาบดูต่ำว่ากัน บางคนถึงกับพูดว่า ใจผู้ร้ายยังต้องงดเว้นการลักปล้นในวันว่าง

จ้อยตื่นตื่นเตรียมตัวแต่หัววัน เพราะบ้านที่บอกนาวานคือบ้านของสมชาย เพื่อนร่วมชั้นของเขาที่เพิ่งจบ ป.๖ มาด้วยกัน คล้ายกับที่พี่ชายของสมชายที่ชื่อสมหมายก็เป็นเพื่อนร่วมชั้นประถมของจวบ เพียงแต่หลังจบ ป.๔ แล้วเขาไปเรียน ป.๕ - ป.๖ ในเมืองและเรียนต่อจนจบชั้นมัธยม จวบบอกว่าสมหมายกำลังเรียนต่อมหาวิทยาลัย

แม่เองก็เตรียมตัวเดินทางแต่เช้า บอกว่าจะไปงานบุญวันว่าง 'ไหว้ตายาย หรือที่นิยมเรียกกันว่า 'พ่อเฒ่าแม่เฒ่า' ที่ซานเมืองบ้านเกิดของแม่ ให้จ้อยกับจวบช่วยกันหุดหิ้วข้าวพืชในสวนยางปลูกใหม่ให้เรียบร้อยก่อนไปช่วยเพื่อน

“เหลืองานไม่มาก แต่อย่าให้คังค่างอาภูลต้องไปทำหลังสงกรานต์เลย จะไม่เป็นมงคล” แม่กำชับเสร็จก็ออกจากบ้านไปด้วยชุดสวย

กว่าสองพี่น้องจะเสร็จงานตัวเองเวลาก็ล่วงเลยไปจนย่ำค่ำ จวบนำทางจ้อยเดินย่ำไปกลางป่าดงพงไพร ทั้งสองคอนมิดพริ้วไปบนไหล่เสียดระงมของแมลงและเสียงร้องของสัตว์บางชนิดท่ามกลางเงามืดดำของผืนป่าชวนให้จ้อยหวาดหวั่น บางทีเขาสะดุดเข้ากับรากไม้ล้มลงก็ต้องรีบลุก เร่งฝีเท้าให้ทันพี่ชายที่รุดก้าวไปอย่างแคล่วคล่อง บางช่วงเป็นที่โล่งมองเห็นพระจันทร์เสี้ยวอ้วนๆ อยู่กลางท้องฟ้า สองแสงสว่างเย็นตา จวบจ้อยอยากพักร้องเพลง พระเชนเหลนหวั่น อย่างวันก่อน แต่ก็กลัวจวบจะทิ้งระยะห่างจนตามไม่ทัน

พักใหญ่จึงได้ยินเสียงเพลงบอกแว่วมาไกลๆ จ้อยรู้สึกอุ่นใจขึ้น

บ้านสมชายนั้นเองที่เล่นเพลงบอกกัน เนื้อเพลงพูดถึงวันสงกรานต์
นั้นละ สมชายร่วมวงส่งเสียงประกอบเป็นลูกคู่เสียด้วย

อันประเพณีนี้แหละที่มีค่า

ว่าเอ...ว่าเห...มีค่า

อันประเพณีนี้ที่มีค่า

ว่าทอยซ่า...ซ่าเหอ...มีค่า

เรามาช่วยรักษานะกันเอาไว้

เรามาช่วยรักษา

ไว้แล้ว...กันเอาไว้

สมชายชวนให้จ้อยร้องรับเป็นลูกคู่เพลงบอกด้วย ฟังดูไม่ยาก แถม
จังหวะสนุกครื้นเครง เขาว่า

“กันเอง ไม่ต้องบดสีหรอก”

แต่ไม่ได้ผลเพราะจ้อยเอาแต่ส่ายหน้าลูกเดียวด้วยความอาย

งานนาวันเริ่มมาแล้วตั้งแต่บ่าย ตกเย็นเจ้าภาพทำอาหารเลี้ยงดู
เข้าตวันพรุ่งนี้งานจึงจะเริ่มอีกครั้ง หลายคนที่มาไกลจึงนอนค้างเสียที่นี่
เพื่อความสะดวก เช่นเดียวกับคนมาใหม่อย่างจวบและจ้อย

ปีนี้ครอบครัวของสมชายเพิ่งหักล้างถางป่า หลังจุดเผาครั้งแรกแล้ว
ต้องเก็บบรรดากิ่งก้านไม้ที่ใหม่ไม่หมดมารวมเป็นกองๆ เพื่อเผาอีกครั้ง
จนเกลี้ยงเกลากันหมด เรียกว่า ‘ปรนไร่’ เพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกยาง
พันธุ์ดี เช่นเดียวกับที่ครอบครัวจ้อยทำเมื่อปีกลาย

จวบคุยกับสมหมายยืดยาวสมกับไม่เจอกันมานานนม จ้อยคิดว่า
สมหมายนั้นรูปร่างหน้าตาคมเข้มไม่ต่างจากเด็กหนุ่มๆ ในหมู่บ้าน แต่
เขามีบุคลิกภาพต่างออกไปมาก พูดจาวน้าฟัง ประกอบด้วยถ้อยคำสำนวน

แปลกใหม่ มีเรื่องราวในเมืองที่จ้อยไม่คุ้นเคยมาแล้ว จวบพูดหลายครั้งว่า
สมหมายเป็นคอมมิวนิสต์ผิดยุค เป็นนักปฏิวัติ และน่าจะเป็นนักการเมือง
ในอนาคต ซึ่งสมหมายก็ยิ้มอย่างพอใจ

จวบบอกเพื่อนว่า จ้อยก็เรียนเก่งไม่เบา

“สอบได้ที่หนึ่งทุกปี” จวบโอ่น้องชาย “สอบเข้า ม.๑ ได้แล้ว แต่
มันว่าจะไม่เรียน”

“อ้าว! ไตรเป็นพັນั้น” สมหมายสงสัย “บอกพี่สิว่า ทำไมไม่อยากจะ
เรียนต่อ”

“ไม่รู้” จ้อยตอบง่าย ๆ

สมหมายหัวเราะ “ไม่รู้นี่ หมายถึงไม่รู้จะเรียนไปทำไม หรือไม่รู้ว่าจะ
ทำไมไม่อยากจะเรียน”

คราวนี้จ้อยไม่รู้จริงๆ

วันว่างที่ทุกคนรอคอยมาถึงในที่สุด

ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ในละแวกไปรวมตัวกันที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน สรงน้ำ
พระพุทธรูป ทำขนมหลายชนิดมาแบ่งกันกิน ทุกคนหน้าตาอึมครึมมองใส่
จ้อยได้ยินผู้ใหญ่บ้านพูดว่า วันว่างหรือวันสงกรานต์คือวันปีใหม่ของไทย
เรา ในวันเริ่มต้นใหม่เช่นนี้ อย่าทำจิตใจหรืออารมณ์ให้ขุ่นมัว เด็กต้อง
แสดงความกตเวทิต่อผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ต้องเมตตาภาวนาต่อเด็ก

หลังร่วมกันอาบน้ำดำหัวแก่คนแก่คนเฒ่าแล้ว ก็ถึงเวลาเปิดฉาก
เล่นน้ำสงกรานต์อันแสนสนุกสำหรับเด็กๆ พวกเขาไม่สาดน้ำผู้ใหญ่ แต่
จะขอพรจากผู้สูงอายุแล้วขออนุญาตราดรดน้ำเบาๆ จากขันเพียงครั้ง
เดียว ต่างกับเด็กๆ ด้วยกันที่เล่นหยอกล้อเสียงดังโง่เงา กลั่นแกล้งสาด
ใส่กันซุกซนจนวายจันไม่รู้ใครเป็นใคร ยิ่งแอบสาดให้ประหลาดใจคิดไม่
ถึงก็ยิ่งดี

จ้อยกับจิวอยากให้จงแปลกใจเล่น พวกเขาคิดเอาเองว่า วันนี้พี่สาวหน้าตาแจ่มใส คงไม่ดูต่ำกว่ากล่าวใครในวันสงกรานต์เป็นแน่ บางทีเธออาจเริ่ม ‘ญาติดี’ กับพวกเขาในวันปีใหม่ไทยก็ได้

ใคร่ครวญดีแล้วทั้งคู่ก็ลงมือ

จิวเรียกพี่สาวที่หันหลังอยู่เพื่อขอรดน้ำ จ้อยเกร็งข้อมือชูขันน้ำใบใหญ่รอไว้ ทันใดนั้นเองจวงก็ตื่นเพราะพื้นเปียกแฉะจากการเล่นสงกรานต์ของเด็กๆ เธอเข้ามาชนจ้อยจนขาปล่อยขันน้ำโดยไม่ตั้งใจ จังหวะนั้นพอดีกับที่จิวพูดว่า

“สุขสันต์วันว่างนะพี่จวง”

จวงเปียกปอนไม่พอ ดูเหมือนขันน้ำใบเขื่องนั้นยังครอบหัวเธอไปเกือบครึ่ง!

เด็กชายทั้งคู่ต้องโชนหนีแทบไม่ทัน ได้ยินเสียงแว๊ดๆ ดังมาว่า

“สุขสันต์กับผีสิ ไปให้พ้นนะไอ้พวกเด็กเปรต!”

มาพักให้คลายใจหายใจคว่ำริมห้วยต้นหว้าพักหนึ่ง สองหนุ่มน้อยก็ลงน้ำเล่นเือกกับเด็กๆ ที่วันนี้คล้ายคล้ำเต็มลำนน้ำ

แต่หลายคนเกินไปทำให้จ้อยไม่สนุก

“ไปเล่นบ้านเรากันดีกว่า”

จ้อยชวนเพื่อนๆ เล่นสระบัว เขาเพิ่งนึกขึ้นได้ว่าวันก่อนได้ลูกสระบัวจากเขาเคี่ยมงามมามากมาย หมายมันจะเอาไว้เล่นในวันว่าง

ลานดินใต้ถุนบ้านเด็กชายทั้งสองกลายเป็นสนามสระบัวไปในพริบตา เกมสระบัวที่พวกเขาเล่นแบ่งออกเป็นสองข้างข้างละ ๓ คน นั่งประจันหน้าห่างกันสัก ๓ เมตร แบ่งลูกสระบัวคนละครึ่งได้ข้างละ ๑๐ ลูก เอาไว้ปักกับพื้นดินด้านหน้าทิมของตัวเอง ให้เป็นหน้ากระดานตามสันของลูก แต่ละลูกห่างกันราว ๓ - ๔ นิ้ว แต่ละฝ่ายคัดสระบัวลูกกลมใหญ่เอาไว้เป็นตัวยิง เรียกว่า ‘ลูกเกย’ ฝ่ายละ ๒ ลูก เริ่มเล่นโดยฝ่ายหนึ่งยิง

ลูกเกยไปเพื่อให้โดนลูกสะบ้าฝ่ายตรงกันข้ามจนล้มลง ผลัดกันยิงฝ่ายละ ๑ - ๓ ครั้ง แล้วแต่ละจะตกลงกัน ฝ่ายไหนลูกสะบ้าล้มหมดก่อนก็แพ้ ฝ่ายชนะจะได้ยิงก่อนในเกมถัดไป

การยิงลูกเกยจะจับขอบลูกเกยด้วยนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ หรือทั้งห้านิ้วก็ได้ตามถนัด ให้ด้านแบนเข้าหาฝ่ามือ ใช้นิ้วชี้อีกมือหนึ่งสอดในลูกเกย ดันให้ลูกเกยหลุดจากมือหมุนอย่างรวดเร็วและแรง เช่นเดียวกับการตีตีเหรียญให้หมุน ใครตีดีไม่คล่องจะใช้วิธีโยนลูกเกยไปก็ได้แน่นอนว่าเทียบไม่ได้กับคนเล่นเก่งที่สามารถยิงลูกเกยให้หมุนตัวตีลูกสะบ้าให้ล้มลงระเระขนาดได้ที่ละหลายลูก

จ้อยกับจิวอยู่ข้างเดียวกัน เล่นเข้าหากันได้ดี จ้อยบันยิงลูกเกยได้ เป็นวิถีโค้งหมุนไปกระแทกลูกสะบ้าฝั่งตรงกันข้ามล้มกระจายเสียงดังกราวๆ หลายหน ขณะจิวจะคอยเก็บตกลูกที่หลงค้างเป็นพันหลอได้ดี เพราะความแม่นยำในการยิง

ลาน ‘บ้า’ มาแตกกระเจิงเมื่อมีเสียงร้องว่าพี่จวงกลับมาแล้ว ความจริงเธอยังเดินมาไม่ถึงบ้านด้วยซ้ำ แต่นั่นก็สมควรแก่เวลาและเด็กชายเจ้าของบ้านทั้งสองรู้สึกเต็มอิ่มกับชัยชนะแล้ว

ตอนกวาดเก็บลูกสะบ้าใส่กระสอบทุกได้แควไว้เล่นวันหลัง จ้อยได้ยินบางคนพูดว่า คำนี้อย่าลืมนำไปเล่น ‘เชื้อญาหงส์’ ที่บ้านผู้ใหญ่เขียวละ

‘การเชื้อเชื้อญาหงส์เป็นการเล่นที่แฝงความลึกลับ บางทีก็น่ากลัว’

คิดไปแล้วจ้อยขนลุกชูขึ้นมาเฉยๆ

๓

พญาหงส์ในดงดอน

ยังมีการละเล่นอีกหลายอย่างในวันสงกรานต์ เรียกรวมกันว่า ‘เล่นว่าง’ เด็กเล็กๆ มักชอบเล่นมอญซ่อนผ้าและอุบลูกไก่ ซ่อนหาที่เรียกว่า ‘อึหยบ’ หรือ ‘ปิดตาลักซ่อน’ ก็นิยมเล่นกัน ผู้ใหญ่เล่น ‘ยับสาก’ กันครั้นครองทั้งชายหญิง แต่วงสระบัวมีแต่ผู้ชายเบิกบานเปลิดเปลื่นกันตลอดเวลา วันว่างจึงดูจะค้ำลงอย่างรวดเร็ว

ลานใต้ต้นนุ่นหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้านเป็นจุดรวมตัวกันอีกครั้ง มีขนมนำมาแลกกันกินจนเหลือเฟือ ใครต้องการเล่นเชื้พญาหงส์ก็นั่งล้อมวงรอบลาน มีตะเกียงน้ำมันก๊าดวอมแวมวางไว้ตรงกลาง แล้วทุกคนก็เริ่มร้องเพลงเชื้พญาหงส์พร้อมทำมือรำยาตามจังหวะ

พญาหงส์เหือ...เชื้พญาเจ้ามาลง ในดงทิวท้อ

ถือไม้เท้าพระเจ้ายอดเหาะ

อีลิวตี้วพา พญาหงส์เหือ...พญาหงส์เหือ...

ญาหงส์เหือ...เชิญเจ้ามาลง ในดงขี้เหล็ก
เล่นเสียแล้ว หว่างยังเป็นเด็ก
อีลั่วตัวพา ญาหงส์เหือ...ญาหงส์เหือ...

ร้องรำกันไปเรื่อยๆ อย่างเนิบช้า บางทีผู้ใหญ่มักทำให้เปลี่ยนเนื้อเพลงบ้าง บรรยายกาศชวนให้เคลิ้มๆ แล้วจู่ๆ จังหวะก็เปลี่ยนไป จ้อยก็เริ่มขยับมือไม่เร็วขึ้นๆ เขาดูตาลอย ตัวลั่นเทิ้ม ร่ายรำถี่เร็ว ทุกคนชี้ให้ดูจ้อยแล้วพูดกันว่า

“ญาหงส์ลงแล้ว”

ถึงตอนนี้พวกผู้ใหญ่บอกว่าต้องรีบเปลี่ยนเพลงร้องทันที เพลงใหม่นี้มีท่วงทำนองกระชับฉับไว ทุกคนปรบมือตามจังหวะคึกคัก

มดแดงขบแข้งขบขา

ขบถึงศาลา ตุงแฉ่ง...ตุงแฉ่ง...

แล้วจ้อยก็เหมือนจะตื่นขึ้นจากอาการละเมอ เขาหันไปรอบๆ ถามว่าเกิดอะไรขึ้น

เพื่อนๆ บอกว่า “ญาหงส์ลงแกล้งล่ะ”

จากนั้นบทเพลงเชื้อญาหงส์ก็ดังขึ้นอีกหน ในไม่ช้าญาหงส์ก็จะลงใครสักคนอีกครั้ง

ว่ากันว่าญาหงส์จะลงใครนั้นกำหนดแน่ไม่ได้ เท่าที่จ้อยเห็นมักลงผู้หญิงหรือเด็ก บางคนลงแล้วลงอีก บางคนลงแล้วต้องอยู่นานจนต้องร้องให้มดแดงกัดแข้งกัดขา ตุงแฉ่ง ตุงแฉ่ง แบบเร่รวักันหลายรอบจึงจะกลับมาเป็นปกติ จ้อยไม่เคยถูกญาหงส์ลงเลยสักครั้ง ยามเล่นเขาจะระวังตัวแจ คอยมองฝ่าความมืดไปยังปาดงรอบบ้าน ทั้งวาดหัววัน ทั้งตื่นตื่น

เขากลัวว่าหากผลอโผล่จะถูกวิญญาณโฉบเข้ามาสิงสู่ บางทีอาจไม่ใช่พญางูส แต่อาจเป็นผีร้ายจากในป่าก็เป็นไปได้

การละเล่นของเด็กๆ ช่วงหน้าร้อนมีหลากหลายไม่สิ้นสุด

วันนี้เพื่อนมาชวนจ้อยกับจิวออกไปเล่นแต่เช้า แม้ยังไม่กลับจากซานเมือง จวงก็ยังนอนอ่านนิยายอยู่บนห้อง สองหนุ่มน้อยจึงไม่ลังเลจะตามเพื่อนไป

ฤดูนี้ตกดินไปด้วยมะม่วงหิมพานต์สุกร่วม ทั้งพันธุ์สีเหลืองและสีแดง เด็กๆ ฝานทำผลไม้ยางออกแล้วจิ้มเกลือ หอมหวานปนเพื่อนเล็กน้อย กินมากก็คันระคายคอได้ มือไหนจะกินข้าวแล้วขาดผักแนม แม่หรือจวงมักจะบอกจ้อยหรือจิวว่า วิ่งไปหาหยอดยาร่วงมาทำผักเหนาะสักหน่อย

จ้อยไม่คิดว่าจะมีผลไม้ชนิดไหนมีชื่อหลากหลายกว่ามะม่วงหิมพานต์อีก นอกจาก ยาร่วง ที่เรียกกันทั่วไปแล้ว ยังเรียกว่า หัวครก ทำยลัด เล็ดล่อ ทำยล่อ กาหยี่ กาหยู ยาหยั หลายชื่อมาจากลักษณะพิเศษของมันที่มีเมล็ดอยู่นอกผลนั่นเอง

“เล่นทอยหลุมกันเลยไหม”

เพื่อนชวนเล่น หลังก้มๆ เงยๆ ปลิดเม็ดมะม่วงหิมพานต์จากผลที่หล่นกายกองใต้ต้นไม้ใหญ่ได้มากพอ

“เอาแหละ” จิวรับคำท้า จ้อยก็พยักหน้า

เด็กๆ ช่วยกันขุดหลุมให้กว้างลึกพอเอามือล้วงลงไปได้ แล้วถอยออกมายืนตรงจุดที่ตกลงกัน แต่ละคนนำเม็ดมะม่วงหิมพานต์มาวางเป็นกองกลางจำนวนเท่ากัน แต่ละเกมอาจมากบ้างน้อยบ้าง เริ่มด้วยการจัดลำดับทอยก่อนหลังด้วยการทอยลูกเดียวให้ใกล้หลุมที่สุด ให้ดีก็ลงหลุมไปเลยจะได้ทอยก่อนเพื่อน จากนั้นคนแรกจะทอยเม็ดทั้งหมดไปที่

หลุม เม็ดที่ตกในหลุมคนทยอยสามารถกวาดไปได้ทันที เม็ดที่กระจายอยู่นอกหลุมคนอื่นจะชี้ให้ทยอย หากทยอยโดนก็จะได้เม็ดมะม่วงหิมพานต์ตามนั้นไปทั้งหมด ถ้าไม่โดนคนต่อไปก็เป็นฝ่ายนำลูกที่เหลือมาโยนลงหลุมบ้าง หยอดลูกแล้วก็เล่นตาใหม่

สองพี่น้องเล่นสู้เพื่อนไม่ได้ ไม่นานนักเม็ดมะม่วงหิมพานต์ก็ย้ายไปยังยามของเพื่อนเกือบหมด ต้องขยับที่ไปหาเม็ดเพิ่มเติมจากใต้ต้นอื่นๆ

“ชัดราวกันมั่งดีกว่า สู้ใหม่” คราวนี้จิวเป็นฝ่ายทำท่าย

“ได้สิ บายๆ” เพื่อนว่าสบายมาก

เกม ‘ชัดราว’ หรือบางที่เรียกว่า ‘ชัดโหม่งหัวครก’ เปลี่ยนเป้าหมายจากหลุมเป็นรางไม้ไผ่ผ่าให้พอวางเม็ดมะม่วงหิมพานต์ได้สัก ๒๐ เม็ด นำรางไปวางไว้ระหว่างกะลามะพร้าวสองข้างที่คว่ำไว้เป็นฐานรองหาเม็ดขนาดใหญ่เหมาะมือไว้เป็นตัวทยอยหรือลูกเกยคล้ายเล่นสระบัว ระยะห่างจากราวและใครเล่นก่อนหลังก็ตามแต่จะตกลงกัน ใครทยอยลูกเกยไปโดนเม็ดบนราวจนร่วงลงก็จะได้เม็ดยุ่ๆ ไป ผลัดกันทยอยคนละครั้งกระทั่งหมดราวจึงเล่นตาใหม่

จิวแม่นมาก เขามั่นใจขนาดขว้างลูกเกยไปโดนจนร่วงทั้งราวหลายครั้ง เกมนี้เขาเอาคืนเพื่อนได้สำเร็จ

จิวเดินเร่ร่อนหน้าบ้านกลับบ้าน ต่างกับจ้อยที่หน้าม่อย เขารู้สึกขัดใจและเศร้าเล็กน้อยที่เล่นอะไรๆ ก็สู้ใครไม่ได้ แม้แต่น้องชายตัวเอง เย็นนี้จิวบอยบ้านพอดี จิวร้องเรียกพี่คนหัวปีมาแต่ไกล

“พี่จิวบอย่าเพิ่งไปไหน ช่วยคั่วหัวครกให้ทีตะ”

การคั่วหรือเผาเม็ดมะม่วงหิมพานต์เพื่อเอาเนื้อข้างในมากินเป็นเรื่องไม่่ายเลย ต้องใช้ความกล้าหาญชาญชัยและซ้ำซอ ยางของเม็ดมะม่วงหิมพานต์เมื่อโดนความร้อนจะปะทุกระเด็นไปทุกทิศตลอดเวลา จึงทำในครัวในบ้านไม่ได้ แต่ไม่ว่าจะคั่วหรือเผาที่ไหน อย่าให้เม็ดที่กำลัง

ลูกใหม่กระเด็นเข้าไปใต้อีแตวละ แผลพุพองหลายวันแน่นอน

ทั้งสามเดินมาหลังบ้าน จวบให้จิวก่อไฟโดยเอาหิน ๓ ก้อนวางเป็นเส้า เขาสูมพื้นแล้วเรียกให้จิวไปหากระบะน้ำยางซึ่งทำจากปื้บผ้าซีกมา

“เลือกเอาอันเก่าๆ ที่มีรูรั่วมานะ”

จวบเทเม็ดมะม่วงหิมพานต์ทั้งหมดใส่กระบะรั่ว วางบนไฟไม่นานควันสีขาวก็เริ่มลอยพุ่งเหนือกระบะ เขาใช้ไม้ยาวๆ เขี่ยคนเม็ดมะม่วงหิมพานต์ไปมา พอxygenเหนียวของมันเริ่มปะทุ จิวก็ถอยออกห่างขณะจ้อยถึงกับกระโดดไปเสียไกล ไฟลามเลียตลอดผ่านรอยรั่วของกระบะขึ้นมาค่อยๆ ติดยางเม็ดมะม่วงหิมพานต์ซึ่งเป็นเชื้อไฟอย่างดี พริบตาเดียวไฟก็ลุกโผลงท่วมทั้งกระบะ จวบพูดว่า

“ตอนนี้สำคัญมาก หากเร็วไปเนื้อจะไม่สุก หากช้าไปจะไหม้เกรียม”

ว่าแล้วก็ใช้ไม้ยาวดันกระบะให้เทคว่ำลงกับพื้นที่ว่าง เม็ดมะม่วงหิมพานต์สีดำก็กระจัดกระจายไปทั่ว หลายเม็ดยังติดไฟอยู่พริบๆ จ้อยกับจิวหักกิ่งไม้สดมาทุบๆ จนไฟดับสนิท จากนั้นก็ช่วยกันนำเม็ดดำไปทุบหรือต่อยเบาๆ ด้วยไม้ เปลือกจะแตกสามารถฉีกเนื้อแสนมันอร่อยออกมากินได้ทันที

กลิ่นหอมจากการคั่วเม็ดมะม่วงหิมพานต์มักพุ่งขยาดไปไกลยั่วยวนให้ใครๆ เข้ามาขอแบ่งไปชิม...ไม่เว้นแม้แต่จวง เธอเดินจูงจายจากบ้านตรงรี่มายังทุกคน จวบต่อยส่งให้เธอกิน ๒ - ๓ เม็ด

“หรือยแรง” เธอว่า สีหน้ายืนยันว่าอร่อยจริง

จ้อยคิดว่าพี่สาวก็เป็นสุขกับเรื่องง่ายๆ เขาอยากเอาใจเธอให้หายโกรธจากที่ถูกเขารดน้ำคร่ำศิระโครมใหญ่โดยไม่ตั้งใจเมื่อวันก่อน คิดแล้วจึงกำเม็ดมะม่วงที่แคะแล้วส่งให้บ้าง

จวงกัดกินเข้าไปนิดเดียวก็ร้องพลางถ่มทิ้ง

“ฮ้าย! ไฉนนี่เอาแต่เม็ดใหม่ๆ มาให้เรา ไฉนหัวครก”

ทำดีไม่ขึ้นเลย จ้อยใจเสีย

หัวครกเอาไว้เล่นก็สนุก กินก็อร่อย แต่ใครถูกด่าไฉนหัวครกต้อง

จุกอกทุกราย

มันหมายถึงไม่ได้เรื่อง ไม่เอาไหน ไร้สาระไปวันๆ

“ป้าจันทรร้อยไหม เจ้าบ้านมีใครอยู่บ้าง”

เสียงใสๆ ของผู้หญิงเรียกให้จ้อยวิ่งขึ้นจากลำธารหลังบ้าน

“เอ็งนี่ ใครว่าใคร” จ้อยยิ้มรับเด็กหญิงวัยเดียวกัน “เข้ามาในบ้านสิ”

เอ็งนี่หัวถึงหนักอึ้งมีเม็ดมะม่วงหิมพานต์อยู่เต็มมาวางไว้ข้างแคร่ เธอเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับจ้อยกระทั่งจบ ป.๔ พ่อเธอมาเสียชีวิต เธอต้องย้ายตามแม่ไปทำมาหากินถิ่นอื่นร่วมสองปีโดยไม่ได้เรียนต่อ แม่เพิ่งพาเธอและน้องสาวย้ายกลับมาบ้านป้าที่นี่อีกครั้ง จ้อยได้ยินว่าเธอจะกลับมาเรียนชั้น ป.๕ ที่โรงเรียนเก่า

“แม่ไปซื้อดีปลีที่บ้านโน้น เดียวก็กลับมา” จ้อยบอกเพื่อน

ดีปลีสำหรับชาวบ้านที่นี่คือพริก นอกจากพริกแล้วแม่ยังรับซื้อกล้วย มะเขือ สะตอ ลูกเนียง พืชผลและของป่าสารพัด บางทีสัตว์ป่าประเภทนี้้มก็ซื้อ เพื่อเอาไปขายในเมือง

“เธอเอาท้ายเล็ดมาขายแม่เหรว” จ้อยถาม

เด็กหญิงพยักหน้า พอดีกับที่แม่กลับมา จ๊วช่วยแบกถุงปุ๋ยบรรจุพริกที่รับซื้อมาจนหลังแอ่น

“ช่วงนี้เม็ดยาร่วงเกร่อ ราคาไม่ดีเท่าไหรนะลูกนะ” แม่บอกด้วยน้ำเสียงเมตตา “แต่ดีปลีนั้นจะได้ราคาดี บอกแม่ด้วย”

“คะป้า แม่ว่าหาอะไรได้ก็เอามาขาย จะได้มีเงินจ่ายช่วงเปิดเทอมบ้าง”

“หมั่น” แม่ตอบว่าใช่แล้ว

จ้อยสงสัยหรือนึกว่าแม่จะพูดอะไรสักอย่างเกี่ยวกับเขาแน่ๆ เขาโล่งใจเมื่อแม่ไม่พูด แต่ทันทีที่ที่เอื้อมกลับไปแล้ว แม่หันมาพูดกับจ้อยและจิว

“เอ็งสองคนดูอื้ออึงไว้เป็นแบบอย่าง หน้าเบาเอาเพ หัวครกท้ายเล็ดไม่ซึมไว้ให้เล่นทอยหลุมขว้างราวกันอย่างเดียว เอามาขายได้ ไหร่ไม่ไหร่จะได้มีเบี้ยไว้กินหนม”

ถูกของแม่ ราคาไม่ดีแต่อย่างน้อยก็ได้เงินไว้กินขนมอย่างเอื้องพูดบ้าง จ้อยไม่รู้ว่าทำไมเขาไม่เคยคิดเรื่องนี้มาก่อนหรือเป็นเพราะเขาตัดสินใจไม่เรียนต่อแล้ว เทอมใหม่สำหรับเขาจึงไม่มี ถึงกระนั้นก็เถอะ จะอยู่ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน ทุกคนก็ต้องกินต้องซื้อไม่ใช่หรือ

จ้อยรู้สึกแยกับตัวเอง

สิ่งสำคัญกว่านั้นซึ่งทำให้เขาเดินตุ้มๆ ต่อมๆ คือ เขายังไม่ได้บอกแม่ถึงการเปลี่ยนใจไม่เรียนต่อ ม.๑

จ้อยไม่กล้าพูดออกมาเองเช่นที่พูดกับจวบ เขาอยากให้แม่รู้เองและเข้าใจความรู้สึกเขาโดยอัตโนมัติ ชนิดไม่ต้องถามไม่ต้องตอบ

บางทีแม่อาจรู้จากจวบแล้ว จ้อยหวังลมๆ แล้งๆ เพราะรู้ว่าพี่ชายคนโตนั้นไม่ใช่คนช่างพูด นี่ถ้าเขาบอกจิวด้วยรับรองแม่ได้รู้มานานแล้ว เพราะจิวชอบคุยจ้อกับแม่ หรือประจบแม่เก่งอย่างที่ว่าจวบมักค่อนข้างแคะ แต่เขาไม่บอกจิวเพราะจิวชอบพูดถากถางเยาะเย้ย

มิน่าซ้ำ การเลือกไม่เรียนต่อเป็นเรื่องเข้าท่าหรือไม่ จ้อยก็ไม่แน่ใจจะเรียนต่อหรือไม่เรียนต่อ ทำไมใครๆ จึงตัดสินใจได้อย่างปกกล้วยเข้าปาก จ้อยสงสัยตัวเอง จวบบอกแม่แค่ว่าเขาขอประกาศนียบัตรป.๖ ก็พอ จากนั้นก็ไปฝึกงานที่อู่รถยนต์อยู่พักหนึ่งก่อนกลับมาทำโน่น

ทำที่บ้าน เป็นงานสารพัดในเวลาไม่กี่ปี จี๊กับบอกแม่ชัดเจนว่าไม่เรียนต่อเด็ดขาด เขานับวันให้เรียนจบ ป.๖ เร็วๆ เพราะอยากไปทำงานดูซ่อมรถยนต์เช่นเดียวกับจวบ แต่หมามันจะเอาดีเป็นเถ้าแก่เจ้าของคูให้ได้สักวัน แม่เออออตาม ไม่คะยั้นคะยอให้ใครเรียนต่อ คิดๆ ไปแล้ว จ้อยนี่ก็ออกแต่ว่านักเรียนที่จบ ป.๖ แล้วเรียนต่อ ม.๑ มีแต่ลูกหลานครูและผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันย่านหน้าโรงเรียนเท่านั้นเอง เด็กบ้านป่าทั่วไปไม่มีใครเรียนต่อสักคน ยกเว้นก็แต่สมหมาย พี่ของสมชายที่จ้อยเพิ่งรู้จักบนเขาเคี่ยมงามมาก่อนสงกรานต์เท่านั้นเอง

แรกทีเดียว ครูใหญ่นั่นละมาพูดจูงใจให้แม่พยายามส่งเสียให้จ้อยเรียนต่อ อ้างว่าเขาสอบได้ที่หนึ่งทุกปี เป็นช้างเผือกต้องชักลากเข้าไปในเมือง จากนั้นนำเรณูน้องชายของแม่ที่เป็นอาจารย์โรงเรียนประจำจังหวัดชายทะเลก็เห็นดีเห็นงามด้วย ให้เขาไปสอบที่นั่นและบอกว่าสอบได้แล้ว แม่ปรึกษากับน้ำเรณูและอยากให้จ้อยไปอาศัยกับเขาเพื่อเรียนต่อ ทำให้ทุกคนดีใจอยากเห็นอนาคตของจ้อยที่แตกต่างออกไปจากเด็กในละแวกใครๆ ก็พูดกันว่าให้มันเรียนสูงๆ จะได้เป็นเจ้าคนนายคนอย่างน้ำชายทั้งหมดใช้ว่าใครจะบังคับฝืนใจจ้อย เขาทำให้แม่และทุกคนเข้าใจว่าอยากเรียนต่อ

ครั้นเวลาเปิดภาคเรียนใกล้เข้ามา จ้อยจึงรู้ว่า...เขาไม่อยากจากบ้านไปจริงๆ

แม่เคยพูดว่าลูกคนไหนจะเรียนต่อหรือไม่ ให้เลือกเอาเอง แต่จ้อยจำไม่ได้ว่าแม่พูดก่อนหรือหลังเขาสอบเรียนต่อได้แล้ว หากเขาเปลี่ยนใจกลับไปกลับมาแม่จะขุนเคืองหรือผิดหวังไหม

เด็กชายไม่รู้ว่าคุณรู้สึกอึดอัดใจเป็นที่สุดนั้น มาจากความห่วงเกรงบางประการ

เขากลัวการตัดสินใจของเขาจะทำให้แม่ไม่รัก

๕

ทางเดินสีขาว

เสร็จจากช่วยจวบเก็บน้ำยางตอนสายแล้ว จ้อยกลับมาบ้าน ก็พบเคื่องอีกครั้ง เธอมากับน้องสาว ทั้งสองกำลังสาละวนอยู่ใต้ต้นสะตอข้างบ้าน

“ตอหย่อนไหมงแล้ว” เธอพูด “กะลวยเสียเหม็ด”

เป็นเจ้าบ้านแท้ๆ แต่จ้อยเพิ่งเห็นชัดๆ ว่ามีไหมงสะตอห้อยเป็นพวงระย้ามากมายอย่างเอื้องพุต ยามออกดอกสะตอจะยี้ดยอดกิ่งก้านห้อยลงมายาวเป็นช่อๆ ตรงปลายสุดโป่งนูนเป็นดอกกรวมสีขาวเรื่อออกเหลือง เมื่อบานเต็มทีสีเหลืองนวลจะเปล่งปลั่ง บางไหมงห้อยลงต่ำจนเอื้อมมือถึง

“นุ่มมือจัง” หรือน้องสาวเอ็งใช้มือกำไหมงสะตอแล้วยี้มหัว “เหมือนข้าวร่หนึ่งลูงเลย”

จ้อยหัวเราะ มันคล้ายไมโครโฟนหุ้มสั๊กหลอดบนโรงหนังตะลุงเสียจริง

“เฮ ออย่าเล่นของเราพันนั้นสิ” จี๋ส่งเสียงแจ้วๆ มา “เดี่ยวเกสร
ร่วงหมดจะไม่ติดฝัก”

อรสะดุ้งพลอยมือจากโหม่งสะตอ แต่แล้วก็รู้ว่าจี๋พูดล้อเล่นเพราะ
เขาเอื้อมเด็ดโหม่งสะตอมาทั้งกำน เขาส่วนโหม่งมาเคาะศิระระอรและ
เอื้องเบาๆ จ้อยเอาบ้าง เขากะโดดดิ่งได้โหม่งดอกทั้งกำนมา ๒ - ๓ อัน
แจกจ่ายให้สองเด็กหญิง แต่ไม่จำเป็นเลย เพราะทั้งสองเก็บได้หลายโหม่ง
ที่หล่นบนพื้นอยู่ก่อนแล้วและกำลังเอาคื่นจี๋จวนดูนิ้วเนี่ย เกสรหรือความ
จริงเป็นช่อดอกรวมแตกกระจายเกลื่อนกลาด พักหนึ่งเอื้องก็ได้ความคิด
ใหม่

“มีปากกาเมจิกหม้าย” เธอถาม

“มีแหละ” จ้อยพูดพลางวิ่งเข้าบ้าน

เอื้องนำโหม่งที่ดอกยังแน่นไม่ร่วงรุ่มมาตึงเกสรด้านหัวออกไป
หย่อมหนึ่ง แล้วใช้ปากกาเมจิกวาดลงไป พริบตาเดียวก็ทำให้น้องสาว
ร้อง “แลโด สวยจังเสีย”

จ้อยดูแล้วก็เห็นด้วยว่า รูปใบหน้าเล็กๆ ที่มีก้านเกสรดอกกรายรอบ
นั้นสวยมาก ชวนให้คิดถึงผู้หญิงอินเดียแดงในหนังสือที่เขาอ่านในห้อง
สมุดโรงเรียน

คราวนี้ทุกคนก็เอาอย่างเอื้องบ้าง จ้อยเติมหมวดเข้าไปให้แน่ใจว่า
ดูเป็นอินเดียแดงผู้ชาย ขณะจี๋เผลอดึงเกสรส่วนหัวหลุดไปทั้งกระจุก
จึงได้อินเดียแดงหัวเหม่งแทน

แม่กลับมาจากข้างนอกก็ถามเอื้องว่า “วันนี้เอาอะไรมาขาย”

“หม้ายคะ” เอื้องว่าไม่มีอะไร “แม่ให้มาถามเรื่องเสื้อที่ฝากให้ป้า
ช่วยซื้อ”

“อ้อ ป้าก็เกือบลืมไปเลย จั่นเข้ามาในบ้านตะ” แม่ชวน

แม่เข้าไปในห้องหลังบ้าน ซึ่งเป็นทั้งครัว ยุ่งข้าว และที่นอนของ

แม่ เดินออกมาพร้อมถุงกระดาษพิมพ์ตาหมากรอกสองและข้อความ ‘โชคดี’ ด้านบน ล้วงเสื้อนักเรียนสำหรับเด็กผู้หญิงสีขาวสองตัวออกมา

“อ้อเอ็ง อ้อร ลองใส่แลถึ” แม่ยื่นเสื้อให้

ทั้งสองสวมทับเสื้อยืดที่สวมอยู่แล้ว ยิ้มย่องดีใจทั้งพี่น้อง

“ไม่หลวมไม่คับค๊ะ” เอ็งบอกแม่ถึงความพอดี ไม่หลวมไม่คับ

“แล้วแม่ซื้อให้ผมกันหม้าย” จ๊วถามขึ้น

“ไตรงจะหม้ายซื้อเล่า ลูกยังเรียนตั้งสองคน” แม่ตอบพลางเดินไปหยิบถุงโชคดีอีกถุงจากในครัว “นี่ไงละ คนละตัว”

“แต่พี่จ้อยเขาเปลี่ยนใจไม่อยากจะเรียนต่อแล้วนิแม่”

จ้อยตกใจที่จ๊วโผล่บอกแม่ แปลกใจว่าน้องชายรู้เรื่องนี้มาจากใคร

แม่ชะงักไปพักหนึ่ง แล้วถามจ้อยว่าทำไมไม่อยากจะเรียนต่อเสียแล้ว ตอนไปบ้านพ่อเฒ่าแม่เฒ่า น้ำเรณูที่ไปร่วมสงกรานต์ที่นั่นด้วยเพิ่งบอกให้แม่เตรียมส่งจ้อยไปเรียนต่อ เพราะภาคเรียนแรกจะเริ่มต้นในอีกไม่กี่วัน

จ้อยก้มหน้าเจิบ ไม่รู้จะพูดกับแม่อย่างไร เขาคิดว่าเอ็งคงสงสัยเช่นกัน

“ตกลงว่าเปลี่ยนใจไม่เรียนเสียแล้วไซ้หม้าย” แม่ถามด้วยน้ำเสียงราบเรียบ

จ้อยพยักหน้า “ผมยังไม่อยากจะเรียนต่อครับแม่”

“ถ้าพินั่น ผมก็โชคดีสมชื่อถุงนี้สิแม่” จ๊วพูด

“โชคดีอะไรของเอ็ง”

“ก็แม่ซื้อมาสองตัว แต่เหลือนักเรียนคนเดียวเสียแล้ว”

“เออ เอาไปตะ”

เสร็จเรื่องเสื้อแล้วทุกคนแยกย้ายกันไป

หลังกินข้าวมื้อเที่ยงแม่เดินไปข้างบ้าน พักหนึ่งก็ได้ลูกมะดะฝรั่ง
มา ๔ - ๕ ลูก เอามัดปอกเปลือกแล้วผานทั้งจนแต่ละลูกเหลือเนื้อเพียง
ซีกเดียว ยื่นให้จ้อยกับจิวทีละชิ้นๆ แล้วปอกลูกต่อไป

“มุดหวังพวกนี้ไม่เคยได้กินดี หนอนแมงชอบไซอยู่เรื่อย” แม่พูด
ถึงปัญหาแมลงในผลมะดะฝรั่งหลายครั้งแล้ว

“แต่หวานดีนะแม่” จิวพูดกลางเคี้ยวจ๊ับๆ

“ก็อุตสาหะเอาพันธุ์ดีมาจากยะลานั้นไงล่ะ” แม่ยิ้ม

จ้อยไม่ได้สังเกตว่าแม่ปอกมะดะฝรั่งส่งให้ลูกทั้งหมดโดยไม่กินเอง
สักชิ้น

จ้อยลอบมองแม่ที่บอกว่าจะเดินย่อยอาหารเสียหน่อย แม่เดินข้าม
สะพานเล็กหลังบ้านเพื่อไปดูแลต้นเนียงที่กำลังออกดอกเป็นปุยสีเขียวออก
ขาวอยู่หลายต้น กลิ่นหอมอ่อนๆ ชวนให้จ้อยดมเสมอ ไม่นานคงติดลูก
กินได้ กินเป็นผักแนมกับแกงพุงปลาอร่อยนัก จิวชอบลูกเนียงอ่อนที่
กรุบกรอบและกลิ่นฉุนเล็กน้อย ขณะคนส่วนมากจะชอบ ลูกเนียงหามา
หรือผลแก่ที่นำไปแช่น้ำจนแตกออกเป็นสองฝา เนื้อจะแข็งขึ้นและกลิ่น
ฉุนแรงขึ้นเช่นกัน แม่คงวางแผนนำลูกเนียงทั้งของที่บ้านและที่จะซื้อจาก
เพื่อนบ้านเพื่อไปขายในเมือง

จิวชวนพี่ชายประลองสะบ้า หลังเข้าคู่เล่นเป็นทีมได้ดีในช่วง
สงกรานต์ ทั้งคู่ก็ซ้อมมือกันอยู่บ่อยๆ จ้อยคิดว่าฝีมือเขาดีขึ้นทุกวัน แม้
กระทั่งจิวก็เริ่มสู้ไม่ค่อยได้ วันนี้เหมือนผีเข้า ครั้งหนึ่งเขาตีดหมุนลูกเกย
ไปกระแทกสะบ้าข้างจิวกราวเดียวล้มหมดแถว

“ไฮโย!” จ้อยร้องดีใจ “น้องแพ้แล้วเล่า”

จิวทำหน้าเซ็งหน้าย ดูเหมือนหลายวันมานี้เขาแพ้อยู่เกินไป

“เออ เก่งจ้าน เก่งหลายอย่างแล้วนะเอ็ง” จวมมาพร้อมเสียงแหลม
ที่ไม่มีใครชอบ คำชมว่าเก่งมากของเธอต้องมีอะไรแย่ๆ ตามมาแน่

“บ้าก็เก่ง” จวงว่า คำว่าบ้าของเธอหมายถึงบ้าจริงๆ ไม่ใช่ซะบ้า
“เรียนก็ทำท่าจะเก่ง”

จ้อยไม่รอฟังว่าเขาเก่งอะไรอีกในคำประชดของพี่สาว เดินหลบ
ออกไปหลังบ้าน แต่พี่สาวยังไม่จบความ

“แล้วก็เก่งจริงๆ นะเอ็ง ที่ทำให้แม่เสียใจ”

เปิดเทอมใหม่ เด็กนักเรียนหัวกระเป๋และปิ่นโตชักแถวไป
โรงเรียนแต่เช้าตรู่ สวนทางกับบรรดาผู้ใหญ่ที่แบกคอนมิดพัวและจอบ
เสียมไปไร่สวน

วันนี้จวบหยุดกริดยาง จ้อยจึงไม่มีอะไรทำยามเช้า เขาร่วมขบวน
เอื้อง อร และจิวไปด้วยความเคยชิน วันแรกของภาคเรียนมีบรรยากาศ
สดใสบิกบานเสมอ เสื้อผ้าใหม่ สมุดหนังสือใหม่ ครูคนใหม่ ได้เจอเพื่อน
ที่ห่างหายกันไปช่วงปิดเทอม

จิวที่อายุน้อยกว่าเอื้องขึ้นชั้น ป.๖ ในปีนี้ พูดว่าเอื้องเป็นรุ่นน้อง
เขาไปแล้ว เพราะเธอเสียเวลาไปสองปีและต้องกลับมาเรียนในชั้น ป.๕
ทำให้เอื้องรู้สึกเขิน

“บัดสีทำไหร” จ้อยพูดกับเอื้องว่าไม่ต้องอาย เขาไม่ชอบที่จิวมัก
พูดทำนองยกตนข่มท่าน

“เธอหยุดเรียนเพราะต้องช่วยแม่ทำงาน ไม่ได้เกรเสียหน่อย”

จิวไม่ฟังเสียง “พี่จ้อยก็เหมือนกัน จบ ป.๖ ปีนี้ผมก็รู้เท่าพี่แล้ว”

ถูกของจิว จ้อยรู้สึกหวั่นๆ ที่ผ่านมาในสายตาแม่ นอกจากผล
การเรียนแล้ว จ้อยนึกไม่ออกว่าทำอะไรได้ดีกว่าน้อง

เส้นทางเดินไปโรงเรียนเป็นทางซึ่งชาวบ้านเดินย่ำซ้ำแล้วซ้ำเล่า
กดร่องบนดินให้ปรากฏเป็นทางเล็กๆ สีขาวในราวป่าเบญจพรรณ ผ่าน
เรือกสวนไร่นาชาวบ้าน บางช่วงก็เดินข้ามสะพานลำไผ่ไผ่ที่พาดเชื่อมสอง

ฝั่งห้วยลึก เด็กโตต้องช่วยน้องๆ เกาะกุมรวรให้มันเหมาะๆ ประคับประคองกันไปอย่างระมัดระวัง ให้ดีก็ให้ป็นเกาะหลังไปเลย กระนั้นก็ตาม หากได้ยินเสียงตุ้มตามที่มีมักจะมาพร้อมเสียงโคล้งเคล้งก็เป็นรู้ว่า ใครสักคนตกสะพาน ป็นโตสังกะสีฟาดก่อนหินเข้าอีกแล้ว

สองข้างทางอุดมไปด้วยดอกไม้ใบหญ้า เอื้องบอกให้น้องเดินไปกับจิวพลางๆ ขณะเธอชี้และนำจ้อยเดินบุกเข้าข้างทาง ดอกเข็มสีขาวสีแดงบานสะพรั่ง ชับกับสีเขียวคล้ำของพุ่มไม้ใหญ่ใกล้ๆ เอื้องเอามือเกาะกุมช่อดอกเข็มอย่างชื่นชม แล้วค่อยๆ ดึงก้านดอกออกมาดูดู น้ำหวานที่ละก้าน จ้อยใจร้อนเด็ดมาทีเดียวทั้งพวงแล้วรวบรวมดูดน้ำที่ละหลายก้านเสียงดังจ๊วบๆ จนเอื้องหัวเราะ

“แลโน่น แลโน่น” เอื้องร้องให้ดูตรงโน้น “งามราสา^{๐๐}”

มีดอกเข็มหลายช่อซ่อนอยู่ตรงนั้น สีม่วงเข้มเมื่อต้องประกายแสงแดดยาวเข้าดูเปล่งปลั่งงามตา มีน้ำเอื้องถึงบอกว่างามนัก

ขณะจ้อยแหวกกอหญ้าเพื่อดูให้ถนัด เขาก็พลันเห็นอีกอย่างหนึ่ง เป็นเถาว์วัลย์มีพวงกลีบสีน้ำตาลห้อยระย้าคล้ายหมู่ทหารกระโดดร่มลงมาจากยอดไม้

“เราเจอกระเช้าสีดาเข้าแล้ว”

จ้อยร้อง เขาโมเมเชื่อเอามาจากที่ไหนสักแห่ง เอื้องเห็นเข้าก็ตื่นเต้นยิ่งกว่า

“ช่างน่ารักเสียจริง เขาเรียก ‘กระเช้าสีดา’ ต่างหาก บางทีก็เรียกกระเช้าผีมด”

จ้อยสงสัยว่าเธอรู้ได้อย่างไร เอื้องอธิบายว่าเคยอ่านเจอในหนังสือมาก่อนแต่เพิ่งเห็นกับตาเป็นครั้งแรก ว่าแล้วก็ดึงปลิดติดมือไปสอง

^{๐๐} ราสา หมายถึง มากมาย, เหลือเฟือ

กระเช้า

“เอาไปให้อรดู ไว้พุงนี้ค่อยแหวะมาดูอีก” เธอพูดอย่างเสียดาย และคงเริ่มเป็นห่วงน้องสาว

เสียงระฆังดังแห่งๆ พอดีกับพวกเขามาถึงโรงเรียน จ้อยยืนนิ่งอยู่ห่างๆ ดูบรรดาเด็กนักเรียนวิ่งกรูกรียวเข้าแถว รู้สึกปั่นป่วนในใจ อยากกลับไปยังห้องเรียนที่อบอุ่น แต่จะมีประโยชน์อะไรในเมื่อเขาเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนนี้แล้ว และเขาก็ไม่อยากไปเรียนต่อ ม.๑ เพราะมันเป็นทางเดินที่โดดเดี่ยวและไม่มีใครบอกทางหรือแม้แต่จะรู้จัก

โรงเรียนอยู่เบื้องหน้า แต่เหมือนว่าจ้อยจะมองไม่เห็น เมื่อเสียงเพลงชาติดังขึ้น เขานหันหลังกลับด้วยอารมณ์เหงาสุดขีด

เขาไม่ใช่นักเรียนอีกแล้ว และจะไม่ได้ทำสิ่งที่เคยทำได้ดีที่สุดในอดีตต่อไป